

24

6 L-Ghar-Knisja Talannunċjazzjoni tal-Vergni Marija f'Nazaret

15 Ġuda l-Iskarjota Appostlu u Traditur

19 Ġeremija ghand il-Fuhhari (Ġer 18, 1-5) (1)

24 Hjiel ta' Ġografija Biblika

37 "Wikkiel u Sakranazz" (Lq 7:34): It-Tema Tal-Ikel Fl-Evangelju Skont San Luqa

37

IL-KUMMISSARJI

TAL-ART

IMQADDSA

ILHOM JEŽISTU

600 SENA

Fit-2 ta' Frar, festa tal-Prezentazzjoni tal-Mulej, il-Papa Frangisku kiteb b'idejh stess ittra li baghat lil P. Francesco Patton OFM, Kustodju tal-Art Imqaddsa. Fl-Ittra l-Papa ried jifrah lill-Kustodja tal-Art Imqaddsa fl-okkażżjoni tas-600 anniversarju minn meta twaqqfu l-Kummissarji tal-Art Imqaddsa permezz tal-Bulla *His quae pro ecclesiasticarum* tal-Papa Martinu V, datata 14 ta' Frar 1421, illum imharsa fl-Arkivji tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa f'Ġerusalem. L-Ittra tal-Papa Frangisku tghid hekk:

“Vatikan, 2 ta' Frar. Għażiż hija. Fl-14 tax-xahar infakkru s-600 sena mill-istitutazzjoni tal-Kummissarji tal-Art Imqaddsa permezz tal-Papa Martinu V. Wara dawn is-sekli kollha l-missjoni tal-Kummissarji tibqa' dejjem attwali: dik li twiežen, tippromwovi, tivvalorizza l-missjoni tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa billi tagħmel l-almu tagħha biex jinholqu relazzjonijiet ekkleżjali, spiritwali u karitattivi li għandhom bhala centru l-art li fiha għex Ġesù. Jiena nsostni u nbierak dan is-servizz prezzjuż u nawgura li jista' jkun dejjem aktar żerriegħa ta' fraternità. Lil kulhadd inwassel il-barka tiegħi, u nitlobkom biex, jekk jogħġobkom, ma tinsewx titolbu għalija. Fraternament, Francesco.”

Minn dati storiċi jirriżulta li, lejn tmiem is-seklu 14, il-Frangiskani tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa kienu organizzaw

...editorjal

Papa Frangisku Gerusalem 2014

Ittra Papa Francesco

sistema ta' għajnuna finanzjarja lill-istess missjoni, billi kellhom prokuraturi lajci f'diversi bliet Ewropej li kienu jiġbrulhom il-fondi u jibgħatuhom fl-Art Imqaddsa. Din il-figura tal-Prokuratur tiġi qabel dik tal-Kummissarju. Hekk nafu li fl-1392 in-negozjant Ruggero Contarini tqabbad mill-Kustodju P. Gerard Chauvet biex ikun prokuratur fir-Repubblika ta' Venezja. Hekk il-Papa Martinu V, fil-Bulla *Salutare Studium* iddefenda l-privileġġi ta' dawn il-prokuraturi biex jiġbru fondi għall-Frangiskani tal-Art Imqaddsa. Din il-figura ta' Prokuratur bil-mod il-mod giet sostitwita minn dik tal-Kummissarju, li kien ikun dejjem patri Frangiskan.

Fl-1640 fra Benigno da Genova, Ministru Ġeneral tal-Frangiskani, ordna li kull provinċja tal-Ordni kellha twaqqaf Kummissarjat tal-Art Imqaddsa. F'Malta l-Kummissarjat kien diġà jeżisti mill-1636, fl-ospizju li kien inxtara maġenb il-kunvent, fejn għadu sal-lum. B'hekk nistgħu nġhidu li Malta kienet minn ta' quddiem nett li jkollha Kummissarjat tal-Art Imqaddsa, billi hi kienet f'pożizzjoni privileġġjata bħala port, kif kienu l-Kummissarjati antiki ta' Venezja, Napoli u Palermo. Kienu hafna dawk il-missjunarji li kienu jieqfu Malta biex jistennew gifen li jehodhom lejn Candia (Kreta) jew Ċipru, u mbagħad lejn il-portijiet tal-Libanu u tal-Palestina,

jigġifieri Tir, Sidon, Akri jew Gaffa, li minnhom kienu mbagħad jistgħu jilhqqu Ġerusalem u l-Postijiet Imqaddsa. Mhux biss, imma fil-kunvent Ta' Ġiezu tal-Belt Valletta, fejn jinsab il-Kummissarjat, matul is-seklu 18 twaqqfet skola tal-Gharbi, li fiha għallmu diversi Frangiskani Maltin li kienu esperti fl-Gharbi, u li kienu jgħallmu fil-kulleġġ ta' San Bartolomeo all'Isola u f'dak ta' San Pietro in Montorio, f'Ruma. Dawn il-professuri tal-Gharbi hallewlna manuskritti prezzjużi li ghadhom imħarsin fl-Arkivji tal-Provinċja Frangiskana, u kienu għallmu lil diversi patrijiet li spiċċaw missjunarji fl-Art Imqaddsa, fejn kienu saħansitra kappillani tal-parrocċi tal-Insara Gharab

f'Ġerusalemm, Betlehem, Nazaret, Aleppo fis-Sirja, u Ħarissa fil-Libanu.

Il-Kummissarju tal-Art Imqaddsa f'Malta kellu dejjem rwol importanti fil-ġbir ta' għajnuna għal din il-missjoni. Sa minn żmien l-Ordni ta' San Ġwann daħlet id-drawwa li l-Kummissarju jmur personalment idur il-parroċċi fl-irhula u l-bliet ta' Malta biex jagħmel il-ġabra hekk imsejha "tal-Qabar ta' Kristu." Din il-ġabra, li l-Knisja ilha torganizzaha fid-djoċesijiet kollha nhar il-Ġimgħa l-Kbira, f'Malta kienet haċet din il-bixra partikulari li fiha l-Kummissarju jmur personalment fil-parroċċi matul diversi Ħdud tas-sena, biex hekk ikellem lill-insara dwar din il-missjoni u jhegġgħom joffru l-għajnuna tagħhom għall-insara li jgħixu fl-Art Imqaddsa u għall-patrijiet Frangiskani fil-kura li jieħdu tas-Santwarji tal-Fidwa.

Matul is-sekli din il-hidma żviluppat u fi żminijiet reċenti nfirxet f'diversi oqsma ta' hidma b'risq din il-missjoni. Dan għaliex id-dmirijiet tal-Patri Kummissarju tal-Art Imqaddsa jinkludu diversi aspetti. (1) Il-Kummissarju hu l-animatur tal-missjoni tal-Art Imqaddsa f'isem il-Kustodju fil-pajjiż jew

provinċja li filhom jgħix, u hu għandu d-dmir li jxerred informazzjoni dwar l-Art Imqaddsa b'kull mezz, inklużi mezzi ta' pubblikazzjoni u l-użu tal-mass media. (2) Il-Kummissarju hu r-rappreżentant uffiċjali tal-Kustodju biex jiġbor fondi u għajnuniet u jibgħathom fil-missjoni tal-Art Imqaddsa, bl-iskop li l-Kustodja tkun tista' tkompli l-missjoni tagħha li tiehu kura tas-Santwarji u tar-restawr tagħhom, li tikkura l-komunità Kristjana lokali bl-azzjoni pastorali, li tipprovdi edukazzjoni (skejtel u boroż ta' studju), abitazzjoni (bini ta' appartamenti), opportunitajiet ta' xogħol fl-attivitajiet tagħha, lill-Insara li jgħixu fit-territorji tal-missjoni. (3) Il-Kummissarju jgħin lill-Kustodja billi janima pellegrinaġġi u jhegġegħ lill-Insara jżuru l-Postijiet Qaddisa, u jakkumpanjahom hu, jorganizza korsijiet u attivitajiet oħrajn ta' formazzjoni biblika dwar l-Art Imqaddsa. (4) Il-Kummissarju hu l-lehen tal-Kustodja fi hdan il-Knisja lokali li fiha jgħix, bil-kuntatti tiegħu mal-isqifijiet, mal-kappillani tal-parroċċi u mal-kleru, u wkoll billi jippromwovi l-attività ta' studji speċjalizzati li

tipprovdi l-Kustodja fil-qasam tal-istudji bibliċi u ta' arkeologija biblika.

Il-Kummissarjat tal-Art Imqaddsa f'Malta iwettaq din il-hidma kollha b'mod professjonali u impenjattiv, bil-kollaborazzjoni ta' diversi patrijiet Frangiskani li ghexu fil-missjoni tal-Art Imqaddsa jew studjaw fiha. Il-livell għoli ta' formazzjoni li tingħata permezz ta' din ir-Rivista "L-Art Imqaddsa", permezz ta' korsijiet bibliċi, u speċjalment waqt il-pellegrinaġġi, hu prova tal-impenn tal-Patri Kummissarju u l-kollaboraturi tiegħu biex titkompla din it-tradizzjoni hekk antika ta' impenn favur l-Art Imqaddsa.

Biex ifakkar dan l-anniversarju importanti, l-Kustodju tal-Art Imqaddsa, P. Francesco Patton, iċċelebra quddiesa fil-Qabar ta' Kristu nhar it-Tnejn 15 ta' Frar fis-6:30am, u ried li l-Kustodja tiddeċika jum ta' talb għall-hidma prezzjuża tal-Kummissarji li jirrappreżentawha mad-dinja kollha.